

כשהמשפט הפלילי רומס את הקורבן

השופטת פרדלסקי בבית משפט השלום בת"א, ביקשה המשטרה ארבעה ימי מעצר "להשלמת פעולות חקירה". עו"ד טורין מטעם הסנגוריה הציבורית חשפה את השקר: לכאורה מעצר לצורך חקירה; למעשה נועד לכפות על המתלוננת להעיד. בהתאם, לדיון התייצבה התובעת שמי טפלת בתיק נגד הבעל ולא היחידה הכביכול-חוקרת חשד ל"שיבוש". כפי שטענה באומץ הסנגורית: "בושה וחרפה". אך השופטת החליטה על מעצר לצורך חקירת ה"שיבוש"... באותו היום ערערה הסנגורית לבית המשפט המחוזי. השופט חסראי אישר את המעצר. הסנגורית לא נואשה והגישה באותו היום ערר לבית המשפט העליון. הערר הוגש ביום שישי, בעוד הדיון במשפט הבעל נקבע ליום ראשון. האם העליון שחרר את המתלוננת אל ילדיה הקטינים? נקבע שאין די חומר להחלטה ביום שישי ושהמשטרה תמציא חומר ביום ראשון... ובינתיים – מעצר.

אם עריכת הדיון המשפטי כפי שתכנן השופט מצריכה פגיעה בעדים בכלל ובקורבן העבירה בפרט, על השופט להרפות. חירות האדם חשובה מסדר היום המשפטי

מה הרווחנו כחברה שוחרת חופש ממעצר המתלוננת? היא אכן נאלצה להופיע במשפט הבעל ביום ראשון, אך בחרה שלא להעיד נגדו ובהמשך שוחררה. מעצר מאור ליקוי המאורות שבו שופטים בכל שלוש הערכאות מאפי שרים למשטרה להטעות באשר לעילת המעצר; ומפעילים את המשפט הפלילי כנגד הקורבן, רק בתקווה שבעקיפין יצליחו למצות את הרין עם הנאשם. משפטנים לעיתים טועים לחשוב שהמשפט הוא חזות הכל, אך המשפט הפלילי הוא אמצעי להשגת מטרות חברתיות, ולא המטרה. אם עריכת הדיון המשפטי כפי שתכנן השופט מצריכה פגיעה משמעותית בעדים בכלל ובקורבן העבירה בפרט, על השופט להרפות. חירות האדם חשובה מסדר היום המשפטי.

פרופ' סנג'רו הוא מייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי" והמכון לבטיחות במשפט הפלילי ומלמד במכללות האקדמיות גליל מערבי וספי

לכאורה, נועד המשפט הפלילי להגן על ערכים מוגנים החשובים לחברה: החיים, שלמות הגוף, החירות, הקניין ועוד; וכן להגן על קורבנות העבירות. למעשה, לעיתים מדובר בגולם עוצמתי, שקם על יוצרו ופוגע אפילו בקר רבן העבירה.

אישה התלוננה על איומים מצד בעלה. הוגש נגדו כתב אישום. האישה ואמה נדרשו להעיד במשפט, אך התחרטו. בתום השתלשלות קפקאית האישה נעצרה כשהביאה את בנה לגן ובנוכחות ילדה השני, והוחזקה במעצר ארבעה ימים(!). לפי המחקרים, המעצר הוא אירוע טראומטי, שעלול לגרום נזקים נפשיים בלתי הפיכים. איך קרה הרבר? התביעה העלתה השערה שהמתלוננת לא מתייצבת להעיד משום שמאיימים עליה. השופט בקר הוציא תחילה (16.3.21) צו הבאה כנגד המתלוננת, שיבוצע רק בבוקר הדיון, וכתב שמדובר במעין "הסעה" לבית המשפט. הצו לא בוצע. השופט עלה מדרגה והוציא (21.4.21) צו הבאה נגד המתלוננת ונגד אמה כדי להכריחן להגיע לדיון. המשטרה לא הצליחה לאתרו. בדיון ב־12.5.21 דיווחה התובעת המשטרית: "נתון שהועבר אלי אתמול, שבי עצם הנאשם והמתלוננת חזרו להיות ביחד". האם עתה יניחו למתלוננת לנפשה?

השופט ניתח את המצב: מצד אחד התביעה לא מצליחה להביא את העדות שוב ושוב, ולכאורה יש לשחרר את הנאשם ממעצרו ואולי אף לזכותו; אך לדעתו לא מתאים זיכוי; מצד שני, לא סביר שהנאשם ימתין במעצר ללא סוף; והמסקנה המפתיעה: צו מעצר (ולא רק צו הבאה) נגד שתי העדות! ב־24.6.21 נענה השופט לבקשת המשטרה וחדש את צו המעצר: "עם כל האמפתייה ל[...], קורבן העבירה והמתלוננת בתיק[...]. יש אינטרס ציבורי וקיימת חשיבות עליונה לירידה לחקר האמת" – הנה גולם המי שפט הפלילי קם על יוצרו ורומס את הקורבן.

לבסוף נעצרה המתלוננת. אך המשטרה כנראה חששה שכמקובל תשוחרר בתנאים, ולכן הגישה בפני שופט אחר בקשת מעצר נוספת – והפעם כביכול כדי לחקור עבירה שבה המתלוננת היא החשודה – שיבוש הליכי המשפט נגד הבעל, בכך שאינה מתייצבת לדיון...

האם נמצא שופט שהסכים לעצור בעילה מופרכת זו? מכאן הרברים יותר ויותר מביכים. בדיון ב־25.6.21 בפני